

ANADOLU OTELCİLİK VE TURİZM MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKULLARA İLİŞKİN BEKLENTİ VE DEĞERLENDİRMELERİ*

Yasin BOYLU**

Öz

Bu araştırmanın amacı; Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin öğrenciler tarafından ne amaçla tercih edildiği, tercih edilme sebebinin öğrencilerin beklenti ve değerlendirmelerini etkileyip etkilemediği ve yine öğrencilerin okudukları okulun bulunduğu bölgenin, beklentileri üzerinde etkisinin olup olmadığına tespit edilmesidir. Araştırma, ilişkisel tarama türünde tasarlanmıştır ve toplam 33 sorudan oluşan bir anket formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Anket formları, öğrencilere sınıf öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini, anket uygulanan dönemde Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde öğrenim gören 18.217 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada tam sayım yapılması hedeflendiği için örneklem alınmamış ve analize tabi tutulan anket sayısı 8.707 olarak gerçekleşmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin okumakta oldukları Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ile ilgili öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri ile; okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin, öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi düşük düzeyde olan bilgilerinin, öğrenim süreci içerisinde kısmen de olsa yükseldiği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Turizm eğitimi, öğrenciler, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, bölgesel farklılıklar.

Abstract

The aim of this study is to find out for what purpose Anatolian Hotel and Tourism Vocational High Schools are selected by the students, whether the reason for selection affects students' expectations and assessments and whether the location of the schools has an influence on students' expectations. The pattern of the study is descriptive and data were gathered through a 33-item questionnaire. Questionnaire forms were applied to the students by their class teachers. The population of the study is comprised of 18.217 students studying at Anatolian Hotel and Tourism Vocational High Schools. Since the whole population was aimed to be reached, no sample size was set and the number of the questionnaire analyzed turned out to be 8.707. According to the findings of the study, it was found out that there is a statistically significant relationship between the location of their schools and their assessments related to priority and expectations. Besides, it was also found out that their insufficient knowledge before enrollment increased relatively.

Keywords: Tourism education, Anatolian hotel and tourism vocational high schools, regional differences

* Bu makalenin hazırlanmasında, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde 2004 yılında tamamlanan "Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentileri" adlı doktora tezinin verilerinden faydalanılmıştır.

Yazışma adresi: **Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O. Kötekli Kampusu 48000 Muğla, yasinboylu@gmail.com

Turizm, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızla gelişmiş ve en önemli endüstrilerden birisi hâline gelmiştir. Bu endüstri; yarattığı katma değer, istihdam ve yatırımlar bakımından dünya hizmet endüstrisi içerisinde en büyük paya sahiptir (Theobald, 1994). 2002 yılında 703 milyon kişi olan uluslararası turist sayısının 2020 yılında 1.6 milyar kişiye, 475 milyar dolar olan küresel turizm gelirinin de 2 trilyon dolara ulaşması öngörülmektedir (Holjevac, 2003; Cho, 2003).

Birçok ülke, hızla gelişen turizm endüstrisinin dünya ekonomisinde yarattığı pastadan pay alabilmek için bu endüstriyi desteklemiştir. Turizm endüstrisi, özellikle sanayileşmekte güçlük çeken gelişmekte olan ülkeler için alternatif bir endüstri olarak gösterilmiştir (Dieke, 1988). Bunun nedenleri ise, turizmin ödemeler dengesine yaptığı olumlu etkiler ve emek-yoğun olma özelliğinden kaynaklanan işsizlik probleminin çözümüne katkıda bulunması gösterilebilir. Yaklaşık 41 değişik sektörle bağlantılı ve yüzlerce yan kuruluşu bünyesinde barındıran bir şemsiye görünümünde olan turizm, dünya gayri safi milli hasılasının % 5'lik, ve dünya ihracat gelirlerinin % 8'lik bölümünü oluşturmaktadır (Lanza, Temple and Urga, 2003).

Bir turistin temel gereksinimlerinin karşılanması (ağırlama) sırasında karşılaştığı ve güvendiği insanların çoğu, turistik tesis ve yörenin başarısında kritik öneme sahiptir. Turizm hizmetini sunan çalışanların, bu sektörün başarısı için çok önemli olduğunu bilen hükümetler, rekabetin giderek arttığı dünyada sektörün gereksinimlerini karşılayan beceri standartları ve istihdam politikalarının belirlenmesine, sektör temsilcileri ile birlikte aktif olarak katılmaktadırlar (WTO, 1997). Bu doğrultuda her ülke, kendi turizm piyasasında çalışacak nitelikli elemanları yetiştirebilmek için turizm eğitim kurumları açma yoluna gitmektedir.

Türkiye'de Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi (AOTML) adıyla turizm eğitimi veren okulların geleneksel eğitim modeli çerçevesinde turizm sektörüne ara kademe nitelikli işgücü yetiştirme, bunun yanında da yüksek öğretime öğrenci hazırlama misyonuyla geliştirildiği ve yaklaşık 40 yıllık bir geçmişinin bulunduğu görülmektedir. Turizm sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmeler Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi mezunlarına gittikçe daha fazla istihdam imkânı tanımıştır.

Ancak Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri; her geçen yıl artan sayılarına rağmen, meslek lisesi mezunlarının yüksek öğrenim imkanlarının yalnızca öğrenim görülen alanla sınırlanması gibi nedenlerle, ilköğretim mezunu öğrencilerden önceki yıllara oranla daha az ilgi görmektedirler. Dolayısıyla; farklı

bakış açıları ve beklentilerin, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine yönelik talep ve tercih yapısını da etkilediği gözlenmektedir.

Bu araştırmanın hareket noktasını da; öğrencilerin Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesini ne amaçla tercih ettiği, tercih etme sebebinin öğrencilerin beklenti ve değerlendirmelerini etkileyip etkilemediği ve yine öğrencilerin okudukları okulun bulunduğu bölgenin, beklentileri üzerinde etkisinin olup olmadığı konularındaki bilgi eksikliği oluşturmaktadır.

Bu çalışma; araştırmanın amacı ve önemi, literatür taraması, yöntem, bulgu ve yorumlar ve sonuç başlıkları olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Temel faydası bu alandaki yetersizliği giderebilmeye bir katkı sağlamak olan araştırmada, öğrencilerin Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri hakkındaki; okula girmeden önceki bilgi seviyeleri ve bilgi kaynakları, bu okulları tercih etme sebepleri, tercih sebeplerinin okula devam ettikleri süre içinde değişime uğrayıp uğramadığı, okulla ilgili memnuniyet düzeyleri, eğitim ortamı-sektör stajı-rehberlik hizmetleri vb. konulardaki değerlendirmeleri yoluyla bilimsel veriler elde etmek amaçlanmıştır.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerine yönelik geniş kapsamlı bir çalışmanın şu ana kadar yapılmamış olması, literatürde önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuyla dolaylı olarak bağlantılı bazı çalışmalar olsa da, bunların büyük bölümü ya Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine dönük olmayan çalışmalar şeklinde yapılmış ya da Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki tek bir bölüm, staj organizasyonu vb. üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırma, literatürün bu ve benzer konulardaki eksikliğini giderilmesine önemli bir katkı sağlayabilecektir.

Geri bildirim sağlayabilecek bu tür bir tanımlayıcı araştırma ile, aynı zamanda uygulama sonuçları izlenecek ve Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine yönelik alınan kararların isabet oranı artırılabilir. Bu sayede öğrencilerin, uygulanan eğitim programlarından tatmin düzeyi ve buna bağlı olarak verilen eğitimin kalitesi yükseltilebilecektir. Sonuçta iyi eğitilmiş turizm personelinin sektörde vereceği hizmetin kalitesi de yükseltilmiş olacaktır.

Literatür Taraması

Beklenti ve algılamalar, müşteri memnuniyeti ve hizmet kalitesi literatüründeki araştırma raporlarında yer alan önemli değişkenlerdir ve tüketici istek ya da ihtiyaçlarının tanımlanmasında kullanılmaktadır. Ancak bu çalışmada beklenti

ve algılama kavramları, eğitim psikolojisi açısından Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri açısından ele alınmıştır. Konuyla doğrudan ya da dolaylı benzerlik taşıyan bazı araştırmalara aşağıda değinilmiştir.

Aguirre'nin (1993), ders uygulamasına katılım yoluyla özel sektörün mesleki eğitim programlarında iş yardımı adlı çalışmasının amacı; Illionis'te mesleki personele, çalışma alanında iş deneyimi stajı sağlayan Mesleki Ders Uygulama Programı kanalıyla gerçekleştirilen mesleki programlara özel sektör tarafından yapılan iş yardımının yapısını ve kapsamını belirlemek ve tanımlamaktır. Bu araştırmada; iş yardımının mesleki ders uygulamasında işverenlerle işbirliği yapılmasının, hâlihazırda kullanılan çok daha kapsamlı hâle getirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Yeşiltaş (1996), insan gücü planlamasını teorik olarak ele almış ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde, turizm sektörü için insan gücü planlaması yapılması gerektiği sonucuna varmıştır. Bu çalışmada ayrıca, Türkiye'deki turizm otelcilik konusunda dört yıllık lisans eğitimi veren eğitim kurumları alan araştırmasına tabi tutularak, fiziksel ortamlar ve insan kaynakları açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye'deki eğitim kurumlarının bu açılardan yetersiz olduğu sonucuna varılmış ayrıca bu eğitim kurumları için alternatif müfredat önerilmiştir.

Marmara Üniversitesi öğretim elemanlarından oluşan yedi kişilik bir araştırma ekibi tarafından da "Turizm Eğitiminde Nitelik Araştırması" isimli bir çalışma yapılmıştır (Yozgat ve diğerleri; 1989). Bu araştırmada turizm işletmeleri ve turizm eğitimi veren kurumların yöneticilerine anket uygulanmak suretiyle, özellikle turizm sektöründe çalışacak elemanların eğitimleri süresince almaları gereken teorik ve uygulamalı derslerin hangileri olacağı konusunda tespitler yapılmış ve önem sıraları da dikkate alınmak suretiyle turizm eğitimi veren kurumlar için müfredatlar önerilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı (METARGEM) tarafından gerçekleştirilen "Turizm Sektöründe Ara Kademe İnsan Gücü İhtiyacı ve Turizm Eğitimi Araştırması" ise Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri ve Anadolu açılılık meslek liseleri öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi ve bu okullardan mezun olarak sektörde çalışanlar üzerinde gerçekleştirilmiş oldukça kapsamlı bir çalışmadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre ilgili okullarda görev yapan öğretmenler sektörel deneyime sahiptir ancak yeterli hizmet içi eğitim alamamaktadırlar (Millî Eğitim Bakanlığı, 2000).

Okumuş ve Yağcı (2005)'nin araştırmasında; Türkiye'deki turizm eğitiminin yükseköğretim boyutu ele alınmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'deki turizm sektörü ve turizm eğitiminin gelişiminden hareketle, ülkedeki turizm eğitiminin yükseköğretim boyutu tartışılmış ve müfredat, akademik yapı ve personel, iş birliği gibi konuların geliştirilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerine öğretmen yetiştiren ve Türkiye'de bu alanda tek okul olan Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ile ilgili olarak da kapsamlı bir araştırma Çil tarafından gerçekleştirilmiştir (Çil, 1995). Bu çalışmada Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin akademik başarılarına etki eden faktörler, değişik kriterler açısından test edilmiştir.

Fakültenin sadece Turizm İşletmeciliği Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilere yönelik olarak oldukça kapsamlı bir araştırma da Ünlüöner tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada da Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarında okuyan öğrencilerle ilgili kapsamlı veriler elde edilmiş ve elde edilen veriler çeşitli testlere tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda; turizm işletmeciliği öğretmenlik programlarında öğrenim gören öğrencilerin, öğrenim gördükleri fakülte ve bölüme ilgili değerlendirmeleri üzerinde cinsiyet ve sınıf faktörlerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Ünlüöner, 2000).

Göndelen (1996), Fırat (1997), Şimşek (1998), Aktaş (1999) ve Görkem (2004)'in çalışmalarında, Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde okutulan ders kitaplarının ve uygulanan müfredatın, turizm sektörünün beklentilerini karşılamada yetersiz olduğu belirtilmektedir.

Yöntem

Türkiye'deki Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde öğrenim gören tüm öğrencilerin (18.217) tam sayım yapılmak suretiyle araştırmaya dâhil edilmesi hedeflenmiştir. Ancak; anket gönderilen 78 okuldan sadece 43'ünden anket formlarının geri dönüşünün olması, anketin uygulandığı dönemde ilgili okullarda okuyan bazı öğrencilerin devamsızlığı, cevaplamayı reddetmesi ya da eksik ve hatalı doldurulan bazı anket formlarının ayıklanması nedeniyle, analize tabi tutulacak anket sayısı 8.707 ile sınırlı kalmıştır. Öğrencilere özellikle ders veren öğretmenlerin niteliklerini ve okul yönetimini değerlendirmelerine ilişkin sorular sorulması düşünülmüş, ancak öğrencilerin bu konuda hissî davranabilecekleri varsayılarak

bundan vazgeçilmiş ve okullarla ilgili konular genellenerek gruplandırılmış ve anket uygulanmıştır.

Araştırma ilişkisel tarama türünde bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki ya da çok sayıda değişken arasında birlikte değişim varlığını ve / veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 1998). Araştırmanın yöntemi; evren, verilerin toplanması, verilerin analizi ile bulgu ve yorumlar başlıklarından oluşmaktadır. Araştırmanın hipotezi kurulurken öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulun bulunduğu bölge bağımsız değişken olarak alınmış ve hipotez buna göre kurulmuştur:

H₁ Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okulla ilgili öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

Araştırma hipotezi, farklı kriterler gözetilerek ve alt problem olarak önceden tespit edilen on yedi alt hipotezle test edilmiştir:

H_{1.01}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okudukları okula kayıt yaptırmadan önce okul hakkındaki bilgi düzeyleri arasında ilişki vardır.

H_{1.02}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okudukları okula kayıt yaptırmaya kararlarındaki öncelikli bilgi kaynakları arasında ilişki vardır.

H_{1.03}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okudukları okula kaydolduktan sonraki kanaatleri arasında ilişki vardır.

H_{1.04}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okudukları okulu öncelikli tercih nedenleri arasında ilişki vardır.

H_{1.05}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; mezuniyet sonrası yapmayı düşündükleri işler arasında ilişki vardır.

H_{1.06}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; mezuniyet sonrasında turizm sektöründe almayı düşündükleri görevler arasında ilişki vardır.

H_{1.07}: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; turizm sektöründeki iş tecrübeleri arasında ilişki vardır.

H1.08: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulun verdiği eğitimi turizmci olabilmek için yeterli görüp görmedikleri arasında ilişki vardır.

H1.09: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulla ilgili memnuniyet düzeyleri arasında ilişki vardır.

H1.10: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu eğitim araç ve gereçleri yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.11: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu sektör stajı uygulaması yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.12: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; almakta oldukları derslere ilişkin kitap vb. kaynakları değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.13: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu derslik, atölye ve laboratuvarlar yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.14: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu kütüphane imkanları yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.15: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu rehberlik hizmetleri yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.16: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu sosyal ve kültürel faaliyetler yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

H1.17: Öğrencilerin okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge ile; okumakta oldukları okulu mezuniyet sonrası iş imkanları yönünden değerlendirmeleri arasında ilişki vardır.

Araştırmanın evreni, 2003-2004 öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde okuyan

18.217 öğrencidir. Söz konusu dönemde faal olarak eğitim öğretim yapan okul sayısı ise 78'dir. 2005-2006 öğretim yılı itibarıyla bu sayılar; 86 okul ve 22.974 öğrencidir (Millî Eğitim Bakanlığı, 2006).

Bu araştırmada tam sayım yapılması hedeflendiği için örnek tespiti yapılmamıştır. Ancak araştırmanın sınırlılıkları bölümünde de belirtildiği gibi, analize tabi tutulacak anket sayısı 8.707 olarak gerçekleşmiş ve böylece evrenin % 48'ine ulaşılmıştır. Ayrıca anket formu gönderilen 78 Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesinden 43'ünün araştırmaya katılmış olması, okul bazında % 55'lik bir orana ulaşıldığını göstermektedir. Bu oranların evreni temsil edebileceği düşünülmektedir.

Araştırmada kullanılan anket formunda yer alan sorular; üniversitelerin turizm, eğitim bilimleri ve istatistik alanlarında çalışan öğretim üyeleri, Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi meslek dersleri öğretmenleri, MEB Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü uzmanları ve sektör yöneticileri olmak üzere 12 alan uzmanının katkıları ile oluşturulmuştur. Hazırlanan anket formunun teknik olarak araştırma amacına uygunluğunu test etmek için Ankara Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde öğrenim gören 38 öğrenciyi kapsayan pilot bir uygulama yapılmıştır. Bu uygulamadaki gözlemler sonucunda bazı düzeltme ve değişiklikler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir. Anket formunda birisi açık uçlu olmak üzere toplam 33 soru yer almıştır. Anket sorularının 14'ünde beşli Likert ölçeği kullanılmıştır. Anket formları, 2003 Ekim ayının ikinci haftasında kargo şirketi aracılığıyla Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi müdürlüklerine gönderilmiş ve 2004 Ocak ayının sonuna gelindiğinde 43 okuldan geri dönüş gerçekleşmiştir. Anket formları, ilgili okullarda okuyan öğrencilere sınıf öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Geri dönüşü gerçekleşen anket formları, dönüş sırasına göre bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Verilerin analizi aşamasında, anket yoluyla elde edilen veriler bilgisayara yüklenerek veri tabanı oluşturulmuş, bu veriler üzerinde SPSS 11.0 paket programı aracılığıyla istatistiksel işlemler gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen rakamsal bulgular yoruma tabi tutulmuştur.

Hipotez testleri gerçekleştirilmeden önce kullanılan anketteki sorularla ilgili güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenilirlik analizinde en yaygın kullanılan Cronbach Alpha içsel tutarlılık korelasyon analizi yöntemi uygulanmıştır. Bir ölçeğin Cronbach Alpha içsel tutarlılık korelasyon katsayısı 0.00 ile 1.00 arasında değişir ve genelde 0.60 ve üzeri düzeyde olması beklenir (Psikometri, 2004). Bu

araştırmada Cronbach Alpha: 0.9346 olduğu için sorular arasındaki içsel tutarlılığın yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırma bulgularını, kullanılan istatistiksel yöntemler açısından başlıca iki gruba ayırmak mümkündür. Birinci grupta; araştırmaya katılan öğrencilerle ilgili tanıtıcı bilgiler, çapraz tablolar yoluyla ortaya konulmuş ve ayrıca öğrencilerin beklenti ve değerlendirmeleriyle ilgili frekans yüzdeleri verilmiştir. İkinci grupta ise; bölge bağımsız değişkeninin, öğrencilerin okumakta oldukları Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesiyle ilgili öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla, ki-kare test tekniği kullanılarak hipotez testleri gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya toplam 43 okuldan 8.707 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler içerisinde, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde öğrenim gören öğrencilerin diğer bölgelere göre daha düşük sayı ve oranda temsil edildikleri dikkat çekmektedir. Bu durumun başlıca nedenleri; araştırmanın yapıldığı dönemde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi sayısının diğer bölgelere oranla daha az olması ve aynı zamanda mevcut okullardaki öğrencilerden araştırmaya katılım oranının düşük olmasıdır.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okulların Bulunduğu Coğrafi Bölgelere Göre Dağılımı

No	Coğrafi Bölgeler	Frekans	%
1	Marmara Bölgesi	1976	22,7
2	Ege Bölgesi	1907	21,9
3	Akdeniz Bölgesi	1512	17,4
4	İç Anadolu Bölgesi	1558	17,9
5	Karadeniz Bölgesi	1015	11,7
6	Doğu Anadolu Bölgesi	458	5,3
7	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	281	3,2
Toplam		8.707	100.0

Araştırmaya katılan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin % 80'i erkek öğrencilerden, % 20'si ise kız öğrencilerden oluşmaktadır. Kız ve erkek öğrenci dağılımına bölgeler itibariyle bakıldığında, Marmara Bölgesi'ndeki AOTML'lerdeki kız-erkek öğrenci oranının diğer bölgelere göre daha dengeli olduğu görülmektedir. Buna karşın kız öğrenci oranının en düşük olduğu bölge Karadeniz Bölgesi'dir. 2005 tarihli bir raporda; ortaöğretim kademesindeki okullaşma oranları açısından kız ve erkek öğrenciler arasındaki eşitsizliklerin derinleştiği, ortaöğretimden yararlanamayan 1.354.813 gencin % 61'inin kız olduğu belirtilmektedir. Bu veriler, Türkiye'de özellikle kız ve erkek öğrenciler arasında eğitim hakkına erişimin farklı anlamlara geldiğini ve sistemde çeşitli nedenlerle ayrımcılığın desteklendiğini ya da beslendiğini göstermektedir.

Yine ortaöğretimde cinsiyet açısından görülen eşitsizlikler, illere ve bölgelere göre de yaşanmakta ve uçuruma dönüşebilmektedir. En yüksek okullaşma oranı % 82,3 ile Marmara, en düşük okullaşma oranı % 42,7 ile Güney Doğu Anadolu Bölgesindedir. Güney Doğu Anadolu Bölgesinde kız öğrencilerin sadece % 28,8'i, Doğu Anadolu Bölgesinde ise % 31,3'ü okullaştırılabilmektedir. Marmara Bölgesi ile Güney Doğu Anadolu Bölgesi arasındaki fark yaklaşık iki kattır. (Çukurova Üniversitesi, 2006). Görülüyor ki AOTML'lerdeki kız öğrenci oranının düşük olmasının nedenleri sektörel olmaktan çok bölgesel faktörler ve ülkesel düzeydeki eğitim sorunları ile ilgilidir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Öğrenim Gördükleri Okulların Bulunduğu Bölgelerin Dağılımı

Bölgeler	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kız			
	f	%	f	%	f	%
Marmara Bölgesi	1356	68.6	620	31.4	1976	100.0
Ege Bölgesi	1592	83.5	315	16.5	1907	100.0
Akdeniz Bölgesi	1212	80.2	300	19.8	1512	100.0
İç Anadolu Bölgesi	1279	82.1	279	17.9	1558	100.0
Karadeniz Bölgesi	916	90.2	99	9.8	1015	100.0
Doğu Anadolu Bölgesi	382	83.4	76	16.6	458	100.0
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	230	81.9	51	18.1	281	100.0
Toplam	6967	80.0	1740	20.0	8.707	100.0

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Okullar ve Mezuniyet Sonrası Yapmayı Düşündükleri İşlere İlişkin Değerlendirmelerinin Dağılımı

Değerlendirme Konuları	f	%
<i>Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi bilgi düzeyleri</i>		
Hiçbir bilgisi yok	2968	34,1
Kısmen Bilgisi var	4333	49,8
Yeterince bilgisi var	1406	16,1
Toplam	8707	100,0
<i>Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi bilgi kaynakları</i>		
Ailesi	2183	38,0
Öğretmenleri	856	14,9
Akrabaları	846	14,7
Medya	261	4,5
Okulun diğer öğrenci ve mezunları	1331	23,2
Çevresi	262	4,6
Toplam	5739	100,0
<i>Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi ve kayıt sonrası kanaatlerdeki değişim</i>		
Umduğundan daha kötü buldu	1358	23,7
Kanaati değişmedi	2993	52,2
Umduğundan daha iyi buldu	1388	24,2
Toplam	5739	100,0
<i>Öğrenim görülen okulu öncelikli tercih nedenleri</i>		
Turizm sektöründe çalışmak	5553	63,8
Üniversiteye devam edebilmek	1760	20,2
Tercihi bilinçli değil	1394	16,0
Toplam	8707	100,0
<i>Mezuniyet sonrası yapılması düşünülen öncelikli işler</i>		
Türkiye’de turizm sektöründe çalışmak	2314	26,6
Türkiye’de turizm dışında başka işlerde çalışmak	216	2,5
Yurtdışında turizm sektöründe çalışmak	1410	16,2
Yurtdışında turizm dışında başka işlerde çalışmak	139	1,6
Yükseköğrenim görmek	4305	49,4
	323	3,7
Toplam	8707	100,0

Kendi işini kurmak		
<i>Toplam</i>		
Mezuniyet sonrası turizm sektöründe alınması umulan görevler		
Üst kademe yönetici	4331	55,6
Orta kademe yönetici	984	12,6
Ara kademe personel	1938	24,9
Alt kademe personel	149	1,9
Diğer	394	5,1
Toplam	7796	100,0
<i>Turizm sektöründe (staj dahil) çalışma süreleri</i>		
Çalışmadı	3713	42,6
6 aydan az çalıştı	2638	30,3
6-12 ay arasında çalıştı	1609	18,5
12 aydan fazla çalıştı	747	8,6
Toplam	8707	100,0
<i>Öğrenim görülen okulda verilen eğitimin iyi bir turizmci olmak için yeterliliği</i>		
Yeterli değil	1272	14,6
Emin değil	3391	38,9
Yeterli	4044	46,4
Toplam	8707	100,0
<i>Öğrenim görülen okuldaki memnuniyet düzeyleri</i>		
Memnun değil	898	10,3
Kararsız	2514	28,9
Memnun	5295	60,8
Toplam	8707	100,0

Araştırmaya katılan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin, öğrenim gördükleri okullar ve mezuniyet sonrası yapmayı düşündükleri işlere ilişkin değerlendirmelerine bakıldığında; AOTML öğrencilerinden, öğrenim gördükleri okula kayıt yaptırmadan önce okulla ilgili kısmen bilgi sahibi olanların oranı son derece düşüktür. Öğrencilerden kayıt öncesi okul hakkında bilgi sahibi olanların öncelikli bilgi kaynaklarında ise; aileler ilk sırada, AOTML öğrencileri ve mezunları ise ikinci sırada yer almaktadır. Öğrencilerin yarısı, öğrenim gördükleri okula kayıt yaptırmadan önceki kanaatlerinde, kayıt yaptırdıktan sonra bir değişiklik olmadığını ifade etmiştir.

Genel olarak araştırmaya katılan öğrenciler, öğrenim gördükleri okulu turizm sektöründe çalışmak için tercih ettiğini ifade etmişlerdir. Ancak mezuniyet sonrası yapılması düşünülen işler konusunda yükseköğrenim görmek ilk sırada yer

almaktadır. Öğrencilerin mezuniyet sonrasında turizm sektöründe almayı umdukları görevler içerisinde en büyük oranı, üst kademe yönetici seçeneği oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıya yakın bir bölümü, öğrenim gördükleri okullarda verilen eğitimi, iyi bir turizmcilik için yeterli görmekteyiz. Öğrencilerin yarısından daha fazla kısmı öğrenim gördükleri okullardan memnun olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 4’te, araştırmaya katılan öğrencilerin değişik kriterler açısından öğrenim gördükleri okulları değerlendirmelerine ait frekans yüzdeleri, aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar yer almaktadır. Tablo 4’e göre öğrencilerin, okullarını en olumlu değerlendirdikleri konular “sektör stajı” ve “mezuniyet sonrası iş imkânları”dır. Öğrencilerin en olumsuz değerlendirmeleri ise “kütüphane imkânları”na yönelik gerçekleşmiştir.

Tablo 4

Öğrencilerin Değişik Kriterler Açısından Öğrenim Gördükleri Okulları Değerlendirmelerine Ait Frekans Yüzdeleri, Aritmetik Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Değerlendirme Konuları	Çok Kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok İyi	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Sektör Stajı	7,0	8,4	16,9	28,9	38,8	3,8421	1,22299
Mezuniyet Sonrası İş İmkânları	6,1	7,1	19,4	31,3	36,1	3,8418	1,16819
Derslere ait Kitap vb. Kaynaklar	8,7	12,2	24,5	28,0	26,7	3,5179	1,24434
Derslik, Atölye ve Laboratuvarlar	14,4	13,0	21,6	25,0	25,9	3,3502	1,36804
Rehberlik Hizmetleri	19,5	15,6	19,7	19,5	25,7	3,1612	1,46061
Eğitim Araç ve Gereçleri	12,1	16,7	33,4	22,6	15,3	3,1220	1,21362
Sosyal ve Kültürel Faaliyetler	21,0	17,3	25,0	21,3	15,5	2,9305	1,35630
<i>Kütüphane İmkânları</i>	<i>28,5</i>	<i>17,4</i>	<i>19,6</i>	<i>17,1</i>	<i>17,4</i>	<i>2,7743</i>	<i>1,45962</i>

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarla ilgili yaptıkları değerlendirmelere ilişkin olarak okulların bulunduğu coğrafi bölgelerin dikkate

alınmasıyla hesaplanan χ^2 , serbestlik derecesi ve α değerleri Tablo 5’te görülmektedir. Söz konusu tablodan da anlaşılacağı gibi H_1 hipotezini test etmek için kurulan 17 alt hipotezin tamamı % 5 anlamlılık düzeyinde reddedilmiştir.

Tablo 5

*Araştırmaya Katılan Öğrencilerin, Değişik Kriterler Açısından Öğrenim Görmekte Oldukları Okulları Değerlendirmelerine İlişkin Olarak Hesaplanan χ^2 , Serbestlik Derecesi ve α Değerleri**

Değerlendirme Konuları	χ^2	Serbestlik Derecesi	α Değeri
Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi bilgi düzeyleri	26,899	12	0,008
Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi bilgi kaynakları	91,247	30	0,000
Öğrenim görülen okulla ilgili kayıt öncesi ve kayıt sonrası kanaatlerdeki değişim	77,435	12	0,000
Öğrenim görülen okulu öncelikli tercih nedenleri	96,388	12	0,000
Mezuniyet sonrası yapılması düşünülen öncelikli işler	123,315	30	0,000
Mezuniyet sonrası turizm sektöründe alınması umulan görevler	224,227	24	0,000
Turizm sektöründe (staj dahil) çalışma süreleri	182,528	18	0,000
Öğrenim görülen okulda verilen eğitimin iyi bir turizmci olmak için yeterliliği	92,071	12	0,000
Öğrenim görülen okuldan memnuniyet düzeyleri	116,498	12	0,000
Öğrenim görülen okulun “eğitim araç ve gereçleri” açısından değerlendirilmesi	454,083	24	0,000
Öğrenim görülen okulun “sektör stajı” açısından değerlendirilmesi	99,036	24	0,000
Öğrenim görülen okulun “derslere ait kitap vb. kaynaklar” açısından değerlendirilmesi	207,317	24	0,000
Öğrenim görülen okulun “derslik, atölye ve laboratuvarlar” açısından değerlendirilmesi	511,720	24	0,000
Öğrenim görülen okulun “kütüphane imkânları” açısından değerlendirilmesi	623,320	24	0,000
Öğrenim görülen okulun “rehberlik hizmetleri” açısından değerlendirilmesi	136,268	24	0,000
Öğrenim görülen okulun “sosyal ve kültürel faaliyetler” açısından değerlendirilmesi	108,075	24	0,000

Öğrenim görülen okulun “mezuniyet sonrası iş imkânları” açısından değerlendirilmesi	111,208	24	0,000
---	---------	----	-------

**Bölgeler baz alınarak hesaplanmıştır.*

Tartışma ve Sonuç

Belirli bir konudaki eğitim ve öğretimin değerlendirilmesinde kullanılabilecek önemli araçlardan birisi de öğrencilerin düşüncelerinin tespit edilmesine dayanan çalışmalardır. Bu tip çalışmalar sayesinde mevcut durum değerlendirilebilecek ve öğrencilerin makul istekleri ve gerçek ihtiyaçları doğrultusunda yeni düzenlemeler yapılabilecektir.

Bu araştırmada, yeni düzenlemelere yön verebilecek verilerin elde edilebilmesi amacıyla; Türkiye’de turizm sektörüne ara kademe insan gücü yetiştiren ve bu konuda ortaöğretim düzeyinde en kapsamlı ve uzun süreli eğitim kurumları olan Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinin mevcut durumuna ilişkin olarak öğrencilerin değerlendirmeleri, bölgesel farklılıklar gözetilerek tespit edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere; okumakta oldukları okullara kaydolmadan önceki bilgi, beklenti ve amaçları ile, kaydolduktan sonraki düşünceleri hakkında bazı sorular sorulmuştur.

Yapılan testler sonucunda, öğrencilerin okumakta oldukları Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi ile ilgili öncelik, beklenti ve değerlendirmeleri ile; okumakta oldukları okulun bulunduğu bölge faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmak için kurulan 17 alt hipotezin 17’sinde de anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre, genel olarak bakıldığında öğrencilerin okumakta oldukları Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesinin bulunduğu bölge değişkeninin önemli bir faktör olduğu söylenebilir. H_0 ’ın reddedildiği on yedi hipotezle ilgili olarak şu tespitler yapılabilir:

- Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgelerindeki Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinde okuyan öğrencilerden, okudukları okul hakkında kayıt yaptırmadan önce hiçbir bilgisi olmayanların oranı diğer bölgelere oranla daha yüksektir.
- Öğrencilerin okumakta oldukları okullara kaydolma kararlarında ilk iki öncelikli bilgi kaynağı; aileleri ve AOTML öğrenci ve / veya mezunlarıdır. Bu durum, Doğu Anadolu Bölgesi’ndeki öğrenciler için aileleri ve öğretmenleridir.

- Okumakta oldukları okulları umduklarından daha kötü bulan öğrencilerin oranı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde daha yüksektir.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ndeki AOTML'lerde okuyan öğrencilerden okudukları okulu tercih nedeninin bilinçsiz olduğunu belirtenlerin oranı, diğer bölgelerde okuyan öğrencilere göre daha yüksektir.
- Mezuniyet sonrası öncelikli olarak yüksek öğrenim görmeyi düşünen AOTML öğrencilerinin oransal olarak en fazla oldukları bölge Marmara Bölgesi, en az oldukları bölge ise İç Anadolu Bölgesi'dir.
- Ege ve Karadeniz Bölgeleri'ndeki AOTML'lerde okuyan öğrencilerden mezuniyet sonrasında turizm sektöründe ara kademe personel olarak çalışmayı düşünenlerin oranı diğer bölgelere oranla daha yüksektir.
- Marmara ve Akdeniz Bölgeleri'ndeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrencilerin turizm sektöründe çalışma süreleri diğer bölgelere oranla daha yüksektir.
- Okumakta oldukları okullarda verilen eğitimin iyi bir turizmci olmak için yeterli olduğunu belirten öğrencilerin oranı Ege Bölgesi'nde en yüksek, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde en düşüktür.
- Özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okullardan diğer bölgelerdeki öğrencilere nazaran daha az memnun görünmektedir.
- Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları eğitim araç ve gereçleri açısından diğer bölge öğrencilerine göre daha iyi değerlendirmişlerdir.
- Marmara, Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgelerindeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları sektör stajı uygulaması açısından diğer bölge öğrencilerine göre daha iyi değerlendirmişlerdir.
- Doğu Anadolu, Marmara, Ege ve Karadeniz Bölgelerindeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları derslere ait kitap vb. kaynaklar açısından diğer bölge öğrencilerine göre daha iyi değerlendirmişlerdir.
- Doğu Anadolu, Ege ve Karadeniz Bölgelerindeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları derslik, atölye ve laboratuvarlar

açısından diğer bölge öğrencilerine göre daha iyi değerlendirirlerken; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki AOTM'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları derslik, atölye ve laboratuvarlar açısından genel olarak olumsuz değerlendirmişlerdir.

- Marmara Bölgesi'ndeki AOTML'ler diğer bölgelere oranla, kütüphane imkanları yönünden kısmen daha iyi değerlendirilirken, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları kütüphane imkanları yönünden “çok kötü” şeklinde değerlendirmişlerdir.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları rehberlik hizmetleri yönünden diğer bölgelerdeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrencilere göre daha olumsuz değerlendirmişlerdir.
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, okudukları okulları sosyal ve kültürel faaliyetler yönünden diğer bölgelerdeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrencilere göre daha olumsuz değerlendirmişlerdir.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki AOTML'lerde öğrenim gören öğrenciler, mezuniyet sonrası iş imkanları açısından iyimser olmakla birlikte, oransal olarak diğer bölgelerdeki öğrencilere göre daha az olumlu düşünmektedirler.

Öneriler

Bu araştırma; amaca tam olarak ulaşılabilmesi açısından Anadolu otelcilik ve turizm meslek liselerinden mezun öğrencilere yönelik araştırmalarla desteklenmelidir. AOTML'lerin yönetici, öğretmen ve idari hizmetlerinde çalışan personel de araştırma kapsamına alınırsa, elde edilecek verilere yeni boyutlar eklenmesi söz konusu olabilir. Özellikle meslek derslerine ilişkin; içerik, kaynak, araç ve gereçler ile öğretmenlerin etkinlikleri açısından öğrencilerin ayrı ayrı değerlendirmelerini almaya yönelik araştırmalar da bu çalışmayı destekleyebilir.

Genel olarak öğrencilerin, bu okullara kaydolarken kısmi bilgiye sahip oldukları görülmektedir. AOTML'lerin tanıtımına yönelik doğru bilgilendirme stratejilerinin kullanılması gerekmektedir. Özellikle bu okullara bilinçsiz tercih yaptığını belirten öğrencilerin öncelikli bilgi kaynağının medya olması, tanıtım

çalışmalarında medya aracılığı ile bilgilendirmenin de ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin gerek bölümlere ayrılmalarında, gerekse mezuniyet sonrasında istihdam sorunu yaşamamaları için, okullardaki rehberlik hizmetlerinin artırılması gerekmektedir. Özellikle uygulama laboratuvarları ve uygulama otelleri bulunmayan AOTML'lere, bunların süratle kazandırılması gerekmektedir.

AOTML'ler arasında, bölgesel farklılıklardan kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılması için çalışmalar yapılması, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki AOTML'lerin hızla rehabilite edilmesi gerekmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan AOTML'lerin pansiyonlu duruma getirilmesi yoluyla, bölgenin kırsalında yaşayan ailelerin çocukları için, bu okullarda daha rahat öğrenim görme olanağı sağlanabilir.

AOTML'lerin birer meslek okulu oldukları dikkate alınarak, bu okullardan mezun olanların sektörde daha fazla istihdam edilmelerine yönelik çalışmalar yapılması, ülkedeki yükseköğrenime yönelik yoğun talepten kaynaklanan sorunların azalmasına katkı sağlayabilecektir.

Kaynaklar

- Aguirre, J. (1993). *Private sectors business assistance to vocational education programs achieved through participation in the vocational instruction practicum*. Unpublished PhD Thesis. South Illionis: Southern Illionis University at Carbondale.
- Aktaş, Z. (1999). *Turizm sektörünün beklentilerine yönelik Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri'nde turizm eğitimi yeniden yapılandırma modeli*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Cho, V. (2003). A Comparison of three different approaches to tourist arrival forecasting. *Tourism Management*, Volume: 24, 323-330.
- Cumhuriyet dönemi eğitimin gelişimi (2006). Adana: Çukurova Üniversitesi. İnternet'ten 04 Nisan 2006'da elde edilmiştir. <http://egitim.cu.edu.tr/myfiles/open.aspx?file=803.doc>.
- Çil, B. (1995). *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi'nde akademik başarıyı etkileyen kimi etkenler*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını.

- Dieke, P. (1988). *The development of tourism in Kenya and the Gambia: a comparative analysis*. Unpublished PhD Thesis. Glasgow: Strathclyde University, The Scottish Hotel School.
- Fırat, Z. (1997). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin staj faaliyetlerinin organizasyonu, sektör beklentileri ve öğrencilerin tatmin düzeyinin ölçülmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Göndelen, D. (1996). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde ön büro eğitimi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Görkem, O. (2004). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki yemek pişirme ve uygulaması eğitiminin sorunlarını belirlemeye yönelik bir araştırma*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Holjevac, I.A. (2003). A Vision of tourism and the hotel industry in the 21st century. *Hospitality Management*, Volume: 22, 129-134.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemi-kavramlar, ilkeler, teknikler*. (8. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lanza, A., Temple, P., Urga, G. (2003). The implications of tourism specialisation in the long run. *Tourism Management*, Volume: 24,315-321.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2000). *Turizm sektörünün ara kademe insan gücü ihtiyacı ve turizm eğitimi araştırması*. Ankara: MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Başkanlığı.
- Okumuş, F., Yağcı, Ö. (2005). Tourism higher education in Turkey. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, Volume: 5, (1-27).
- Psikometrik testler (2004). Ankara: Psikometri Sitesi. İnternet'ten 04 Şubat 2006'da elde edilmiştir. <http://www.psikometri.com/test/testsss.htm>.
- Şimşek, Ö. (1998). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde servis bölümü eğitiminin sorunları ve çözüm önerileri*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Theobald, W. (1994). *Global tourism the next decade*. Oxford: Butterworth-Heinemann Ltd.

- Ünlüöner, K. (2000). *Turizm işletmeciliği öğretmenlik programlarının öğrenci beklenti ve algılamaları açısından değerlendirilmesi*. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 218-238.
- World Tourism Organisation (1997). *International tourism: a global perspective*. (First Edition). Madrid: Published by WTO.
- Yeşiltaş, M. (1996). *Manpower planning in tourism: a case study of Turkey*. Unpublished PhD Thesis. Glasgow: University of Strathclyde, The Scottish Hotel School.
- Yozgat, O. ve Diğ. (1989). *Turizm eğitiminde nitelik araştırması*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Araştırma Fonu Yayını.
- 2005-2006 Öğretim yılı okul, öğrenci ve öğretmen sayıları (2006). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. İnternet'ten 02 Şubat 2006'da elde edilmiştir. <http://ttogm.meb.gov.tr/istatistik>.

Summary

EXPECTATIONS AND ASSESSMENTS OF THE STUDENTS STUDYING AT ANATOLIAN HOTEL AND TOURISM VOCATIONAL HIGH SCHOOLS RELATED TO THEIR SCHOOLS*

Yasin BOYLU**

Introduction

The majority of the people tourists face and depend on in meeting the basic requirements (their accommodation) are of critical importance in terms of the success of the establishments and the region. The countries having grasped this fact choose the way to establish new educational facilities in order to train qualified personnel who will be employed in the field to meet the demands and the expectations of the tourists

In Turkey, tourism education takes place as formal and informal education. Formal tourism education is performed at high school, pre-bachelor and bachelor level. Tourism education at high schools is supervised under Ministry of National Education, whereas pre-bachelor and bachelor level are executed under universities. The informal tourism education, on the other hand, is offered by public and private organizations as short term vocational formation courses.

Schools called Anatolian Hotel and Tourism Vocational High Schools perform the function of training qualified labor as middle scale as well as preparing students fro university education within the frame of traditional education model. Besides, these schools have a history of nearly 40 years.

*Bu makalenin hazırlanmasında, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde 2004 yılında tamamlanan “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Okul Amacına Yönelik Beklentileri” adlı doktora tezinin verilerinden faydalanılmıştır.

Address for correspondence: **Yrd. Doç. Dr., Muğla Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Y.O. Kötekli Kampusu 48000 Muğla, yasinboylu@gmail.com

Method

The main objective of this study is to reveal why the students preferred Anatolian Hotel and Tourism Vocational High Schools, what their expectations were, what factors gave way to their expectations, and the effect geographical situation of the school on their expectations.

The study is a descriptive one while setting the hypothesis the geographical locations of the schools were regarded as independent variables and the hypotheses was set accordingly. The study hypotheses was tested through seventeen sub-hypothesis.

The population of the study is comprised of 18.217 students receiving education at Vocational Anatolian Tourism High Schools in 2003-2004 education period. The number of the schools offering education in the term mentioned is 78. Since the whole population was expected to be reached, no sampling procedure was carried out. However, as stated in the limitation part of the study, the number of questionnaire forms to take into account was 8.707 and hence 48% of the population was reached. The fact that 43 schools out of 78 which were sent questionnaire took part in the study means a rate of 55% was reached in terms of the number of schools involved. It is thought that this rate is enough to represent the population

Before carrying out hypotheses tests, reliability analysis was performed about the items in the questionnaire. Cronbach Alpha internal consistency coefficient analysis method was employed, which is the most commonly applied method. As the Cronbach Alpha coefficient in this study is 0.9346, it can be said that the internal consistency is high.

Findings and Results

The results of the study indicated that there is a significant relation in 17 hypotheses out of 17 set to investigate whether there is a statistically significant relation between the priority, expectations and assessments of the students and geographical location of their school. In accordance with the results, on the whole, it can be said that the variable of geographical location of their schools counts as an important factor.